

Verslag Symposium 15 mei 2024 - Leeftijdsvriendelijke stad en samenleving Postillion Den Haag

Werken aan een leeftijdsvriendelijke stad en samenleving

Dat mensen geïnteresseerd zijn in het onderwerp ‘Leeftijdsvriendelijke stad en samenleving’ blijkt op 15 mei 2024. Zo’n 100 belangstellenden van diverse pluimage - professionals uit wonen, zorg, welzijn, belangenbehartigers en onderwijs - zijn in Den Haag aanwezig bij het symposium dat Hogeschool Leiden, De Haagse Hogeschool, AFEdeMy, Movisie en Platform ZorgSaamWonen organiseerden. Dat de bijeenkomst juist hier, in deze stad en deze regio, wordt georganiseerd is niet zonder reden. Sinds 2010 werkt de gemeente Den Haag aan het thema seniorvriendelijke stad. En in de Werkplaats Sociaal Domein Den Haag & Leiden werken beide hogescholen, samen met nog meer gemeenten in Zuid-Holland Noord, aan onderzoek naar de leeftijdsvriendelijke stad. Met een mooi plenair programma, goede inhoudelijke sessies en handvaten geeft de middag veel energie en inspiratie aan iedereen die geïnteresseerd is in, of werk wil maken van, een leeftijdsvriendelijke stad en samenleving.

Wereldwijde beweging

“Een plek van ontmoeting, verbinding, omzien naar elkaar, onderling hulpbetoon én waar ouderen het gewoon gezellig hebben”, zo beschrijft Suzan van der Pas, lector Sociale Innovatie bij de Hogeschool Leiden én een van de plenaire sprekers, a Friends Place in Waihi beach in Nieuw-Zeeland. Zestien jaar geleden deed zij voor de universiteit van Waikato in Hamilton in Nieuw-Zeeland onderzoek naar Age Friendly community in Waihi beach. Met als doel inzicht te krijgen in welke aspecten bijdragen aan een age-friendly community. Uit het onderzoek kwamen veel thema’s naar voren; gezondheid van jezelf en naasten, het hebben van een sociaal netwerk, mobiliteit, toegankelijkheid van voorzieningen, veiligheid van de directe leefomgeving. Thema’s die we ook terugzien in de definitie van de World Health Organization (WHO, 2007) als we het hebben over een leeftijdsvriendelijke stad en de wereldwijde beweging rondom active & healthy ageing.

Broedplaats

De gemeente Den Haag sluit zich in 2015 als eerste gemeente van Nederland aan bij het WHO Global Network of Age-friendly Cities. Nadien gevolgd door de gemeente Amsterdam. Nederland steekt daarmee ‘mager af’ in vergelijking met andere Europese landen als bijvoorbeeld Spanje en Ierland, aldus Joost van Hoof, lector Urban Ageing aan de Haagse Hogeschool én een van de andere inleiders van het symposium. De ambitie van de gemeente Den Haag om een seniorenvriendelijke stad te zijn biedt gelukkig veel aanknopingspunten voor onderzoek en kennisontwikkeling. Niet alleen om de gemeente Den Haag en haar inwoners verder te helpen, maar ook andere gemeenten in Nederland en landen die zich verbonden hebben aan het Global Network.

Zo doet de gemeente veel onderzoek onder haar inwoners naar hun behoefte en wensen. En organiseert zij in 2017 een internationaal Age-friendly Cities congres over de Haagse aanpak op het gebied van zorginnovatie voor senioren. Deze 'Haagse aanpak' heeft sindsdien niet stilgestaan en alle ontwikkelingen rondom zorginnovatie komen samen in de in februari 2024 gelanceerde [ZorgInnovatiehub](#). Een ander voorbeeld is het Filmhuisproject, een participatief onderzoek uit 2017 waarbij twintig ouderen, begeleid door studenten en filmmakers van het Filmhuis, vanuit hun belevingswereld andere ouderen interviewen. Het initiatief is geborgd binnen [de Werkplaats Sociaal Domein Den Haag en Leiden](#). En heeft vrij recent nog een vervolg gekregen in Delft en Noordwijk. Onderzoekers Margaret von Faber (Hogeschool Leiden) en Zsuzu Tavy (De Haagse Hogeschool) hebben in een sessie op het symposium meer verteld over deze filmprojecten met ouderen over de seniorvriendelijkheid in Delft en Noordwijk.

Samenhang versterken

Kylian Kokshoorn, werkzaam als beleidsmedewerker seniorvriendelijke stad bij de gemeente Den Haag vertelt over hoe de gemeente het mogelijk maakt voor senioren om op hun eigen manier mee te kunnen blijven doen en van betekenis te zijn voor de stad, ook als ouderdomsklachten toenemen. Vanaf 2020 lag de focus van het beleid op het versterken van collectieve voorzieningen conform de visie van de WHO op Active Ageing. En daarnaast de regierol van de gemeente rondom belangenbehartiging en de stem van ouderen centraal zetten. In het huidige beleid richt de gemeente zich op haar taak om senioren te ondersteunen om zo lang mogelijk zelfstandig en vitaal te blijven. Dat wil ze doen door de bestaande aanpakken (preventieaanpak, woonzorgvisie, regioplan Haaglanden en Sociale basis beleid) te verdiepen en de samenhang te versterken. Er komt extra aandacht voor senioren in een kwetsbare positie. En de gemeente wil voor de integrale aanpak samen met senioren onderzoeken wat nodig is.

Meten, maar hoe?

De door de WHO beschreven acht domeinen zijn in 2024 nog steeds actueel. Uitgewerkt in een checklist met kenmerken, de Global Age-Friendly Cities Guide, bieden de domeinen houvast aan iedereen die geïnteresseerd is in, of werk wil maken van, een leeftijdsvriendelijke stad en samenleving. Maar hoe weet je nu hoe leeftijdsvriendelijk een stad is? Joost van Hoof heeft het initiatief genomen om een Age-Friendly Cities and Communities Questionnaire (AFCCQ) te ontwikkelen. Joost constateerde dat onderzoek naar de leeftijdsvriendelijke stad in de 1500 aangesloten steden, waaronder dus Den Haag, op veel verschillende manieren plaatsvond. Met verschillende methodieken, veelal kwalitatief en beperkt kwantitatief. De onderzoeksresultaten boden te weinig houvast voor bijvoorbeeld bestuurders. Kortom, er ontstond een grote behoefte aan een transparant ontwikkelde, volledige, valide, reproduceerbare, betrouwbare meetschaal. De AFCCQ omvat 23 stellingen die aan ouderen worden voorgelegd. De stellingen zijn verdeeld over negen domeinen die overeenkomen met de domeinen van de WHO, plus het domein financiën. In 2020 en 2022 is de AFCCQ in Den Haag uitgevoerd. In 2024 vindt opnieuw onderzoek plaats. Door het onderzoek om de twee jaar te herhalen kunnen de cijfermatige onderzoeksresultaten naast elkaar worden gelegd en wordt progressie (of achteruitgang) zichtbaar. De uitkomsten hebben al geleid tot het ontwikkelen van clusterdoelgroepen om de cijfers nog beter te kunnen duiden. In 2023 is de methodiek internationaal erkend. Naast de gemeente Den Haag is nu ook onder de naam City&Co een onderzoekstraject opgestart met de steden Krakau en Wrocław (Polen) en in Boekarest (Roemenië). Veel andere landen zijn inmiddels ook geïnteresseerd, dus het consortium van City&Co wordt volop uitgebreid.

Onderzoek gaat door

In de gemeente Den Haag gaat de ontwikkeling van nieuwe, aanvullende onderzoeksmethoden ondertussen verder. Bijvoorbeeld met het Geoportal, een methode om foto's die senioren maken over goede en minder goede plekken in de openbare ruimte, op een kaart te plotten. Met de bedoeling om kwalitatieve en kwantitatieve methoden te combineren en daarmee onderzoeksresultaten te valideren. Joost rond zijn presentatie af met de hoop dat als we over 5 jaar terugblikken, we kunnen constateren dat er een goed meetinstrument ligt om steden verder te helpen op het thema Age-friendly cities.

Werken aan inclusieve samenleving

Laatste inleider van het plenaire programma is Willeke van Staalduinen van AFEdeMy (Age-Friendly Environments academy). AFEdeMy heeft jarenlange ervaring op het gebied van Age-friendly cities als mede-oprichter en bedenker van het Europese Smart Healthy Age-Friendly Environments (SHAFE) netwerk en concept. Dit betekent het werken aan een inclusieve samenleving vanuit een holistische benadering. Vanuit deze benadering kijkt men naar het bevorderen van participatie, gezondheid en welzijn door de best mogelijke combinaties te vinden tussen sociale, fysieke en digitale oplossingen in de gemeenschap. Willeke geeft meer uitleg bij het SHAFE-concept en de praktische handvatten die beschikbaar zijn voor het werken aan inclusieve, slimme en gezonde gemeenschappen. Bijvoorbeeld een handboek voor innovatoren, een training voor sociale ondernemers, goede voorbeelden. Maar ook een toolkit om de kracht van een sociale innovatie aan te tonen door gebruik te maken van een samenwerkend ecosysteem.

Verder diepte in

Het tweede gedeelte van de middag kunnen deelnemers verschillende sessies bijwonen.

Na de workshopronde modereren Lars Ramaker (Movisie) en Yvonne Witter (ZorgSaamWonen) het slot van het symposium. Alle workshopsleiders wordt gevraagd om een korte plenaire terugkoppeling te geven van hun eigen sessie.

Waarna Yvonne de dag afsluit met een *prachtig gedicht van Twan Vet* (dat zij hoorde tijdens de derde aflevering 'Last of verrijking' van de tv serie-De Toekomst is grijs, 21 februari 2024).

Een passend einde van een zeer inspirerende middag!

Geschreven door: Sabine Verkroost – ZorgSaamWonen

*Rond mijn slapen trekt het grijs zich elke dag nog in de wortels terug
Er ligt een langer, voller, rijker, leven opgerold in de wervels van mijn rug
Diep in mijn botten zit het versleten kraken al maar houdt zich stil
Ergens in mijn lijf zingen de verhalen rond die nog lang niet kunnen naverteld
Omdat ze nog moeten gebeuren
Plekken waar ik later pas mag zijn
Mensen die ik nog niet tegen ben gekomen herinneringen die ik nog niet heb
In haar benen staat nog af en toe een meisje op
Dat geen weet heeft van de jaren die elke dag iets dieper in de groeven van haar huid staan afgedrukt
de gespaarde momenten van geluk
iemand met de tijd nog in haar binnenzak
ergens in haar lijf zit nog de onrust die ze ooit bezat
die jeugdige geldingsdrang
de haast die met het ouder worden ergens rustig liggen gaat
er woont een meisje in haar ogen dat af en toe nog kijkt
en op de raaklijn van de tijd, daar overlappen wij elkaar
een oude dame die het meisje nooit is kwijt geraakt
het jochie waarin haast geruisloos nog de ouderdom al slaapt*

Twan Vet